

<https://www.gemist.hu/p/ahol-er-bezegromaniazni>

Jó reggelt Temesvárról! A Bánság fővárosából, a *Habsburg Monarchia egyik multikulti mintavárosából*, a mai Románia leglátványosabban fejlődő nagyvárosából, Európa egyik idej kulturális fővárosából

Temesvár már nem az a Románia, ahová még a kétezres évek végén is lehetett időutazni meg katasztrófaturistáskodni: egy élhető, vonzó és rendezett európai nagyváros épül itt. Gyors tempóban. Amit látva bizony ér bezegromániázni is.

Az az érzésem, hogy a magyarországi közönségnek ez a város mintha kiesne: **magyarok alig lakják már**, így a nemzeti érzéseiket székelyföldi pálinkával erősíteni kívánó turisták legfeljebb elhaladnak mellette az autópályán, a többieknek meg sajnos nem annyira érdekes, hogy mi van délen meg keleten, meg eleve, **sosem volt ez a város úgy magyar, mint Kolozsvár**.

Temesvárt a török hódoltságot követően egy az egyben az itt talált mocsaras pusztaságot gazdaságilag hasznosítani akaró **Habsburgok találták ki, építették újra, és népesítették be németekkel, szerbekkel, bolgárokkal, franciákkal, majd románokkal és magyarokkal**.

Temesvár sokkal inkább egy kicsi Európai Unió volt, mint ahogyan a Lemberg-től Triesztig, Prágától Kolozsvárig tartó Habsburg Monarchia nagyban: sokak szerint **az egy sokkal organikusabb, szerethetőbb és működőbb unió volt, mint a mostani**.

Turistaként ma a belvárosban járva ez átjön attól függetlenül is, hogy épp Európa kulturális fővárosa-e Temesvár. A főtéren, a szerb székesegyház mellett: a szerb királyi házról elnevezett Karadžić-étterem és Balkán-bisztró. Az egyik megállítótáblán hirdeti, hogy a napi ajánlat egy bizonyos gombóci (nem árulom el, mi az, tessék kiejteni, a román 'ț' a magyar 'c' hang). A szépművészeti múzeumban bánáti német festők műveit állítják épp ki, miközben a népcsoport múltjáról szóló köztéri kiállítást lehet megnézni az épület előtt. A frissen felújított katolikus székesegyházban háromnyelvű (román, magyar, német) táblák és feliratok tájékoztatnak mindenről, misét is mindhárom nyelven tartanak. Átellenben német könyvesbolt.

Kicsivel arrébb egy mellékutcában a legfontosabb román népballadáról, a Mioriță-ról elnevezett étterem olyan oltyán hangulatban berendezve, hogy rögtön Curtea de Argeșben érzem magam tőle. Színházból van román, magyar és német is. Pár sarokkal arrébb zsinagóga, amit 1872-ben Ferenc József is meglátogatott. A városban született a magát Triesztben felépítő Francesco Illy, úgyhogy adja magát, hogy a legtöbb helyen Illy-kávét szolgáljanak fel. Hiányérzete a magyar soft power keresőknek lehet csak: se könyvesbolt, se magyar borozó (pedig magyar borászok is vannak a környéken), se semmi, csak kicsit kijebb egy kulturális központ, de az is inkább az itt élő magyar közösségnek. Az önkormányzat szerencsére gondoskodott arról, hogy a (sokszor még romos) műemlék épületek előtti tájékoztató táblák felhívják a figyelmet többek közt Klapka György szülőháza és a magyar zsidó kereskedők palotáira.

Ezt a multikultit a város a román szocializmus alatt veszítette el: Ceaușescu iparosító politikájának része volt az is, hogy **óriási lakótelepeket húzzon fel, ahová a Kárpátokon túlról hozatott tízezerszámra embereket az újonnan létesített gyárakba dolgozni**. Temesvár mára egyértelműen **román város**: mégis, a román városok közül ez a legkevésbé az. Nincsenek látványos román zászlók a köztéren, nincs semmiféle nacionalista nyomulás, mint az helyenként Erdélyben tapasztalható: sokkal inkább **a fejlődés az, ami nagyon látványos**, pláne ha valaki járt itt korábban.

A magyar sajtóba akkor került be Temesvár, amikor **Dominic Fritz németországi németként lett itt polgármester**. A liberális USR párt jelöltjét azért választották meg, hogy történjen végre valami, legyen gazdája a városnak.

A változás pedig látványos: a buszok és villamosok vadonatújok (ahogy amúgy a helyi autóállomány is frissebb az átlag magyarhoz képest és érzésre sokkal kevesebb a Dacia, mint máshol az országban), a belvárosból eltűntek a villanyvezetékek, a szétrohadt paloták közül egyre több nyeri vissza régi fényét, az utak és járdák nagyrésze megújult, ráadásul rendes szegély is van az aszfalt mellett, a zebrákat piros festékekkel emelik ki az úttestből, hogy messziről észrevehetőek legyenek, a polgármester a Facebook-oldala alapján kéthetente ad át egy új áruházat, cégközpontot (legutóbb az Amazon és az IKEA jelent itt meg, utóbbi **Szegedről is vonzó lehet**), a temesgyarmati bekötőúton pedig **egymást érik az épülő társasházak, betoncsarnokok és kisebb üveggökök**.

Láthatóan nem németet akar csinálni belőlük, hanem egy olyan minimumprogramot megvalósítani, ami már sok magyarországi megyeszékhelyen is elérhetetlen álomnak számít: **rendes infrastruktúra, működő közszolgáltatások, vonzó befektetési környezet**.

Temesvár már nem az a Románia, ahová még a kétezres évek végén is lehetett időutazni meg katasztrófaturistáskodni: **egy élhető, vonzó és rendezett európai nagyváros épül itt. Gyors tempóban**.

Amit látva bizony ér bezzegromániázni is.

Temesvár tehát a magyar közbeszédben való láthatatlansága ellenére igenis itt van, és sikeres is, a maga több mint 300 ezres lakosságával nagyobb, mint bármelyik magyarországi megyeszékhely, ráadásul gazdaságilag annyira jelentőssé vált a romániai rendszerváltást követően, hogy ma már **Magyarországról is járnak át dolgozni az itteni üzemekbe**, a napi szintű bevásárló- és benzinturizmusról nem is beszélve, Kükömet polgármestere például a határ túlszélén **tanakoltatja** az önkormányzat autóit, mert **literenként legalább 100 forinttal olcsóbb ott a benzin**. Ha Románia végre elnyeri a nyugati kegyeit, és bebocsátást nyer a schengeni övezetbe, az akkora lökést adhat ennek a régióknak, hogy az egy újabb EU-csatlakozással ér fel.

A németországi német, aki könnyen Temesvár polgármestere lehet

https://azonnali.hu/cikk/20200810_a-nemetszagi-nemet-aki-konnyen-temesvar-polgarmestere-lehet

kiemelések a 2020 augusztusi interjúból.

Itt, ebben a gazdag kultúrájú és történelmű városban értettem csak meg igazán, hogy Európa nem csak a **Fekete-erdőben és Németországban létezik, ahol én felnőttem**.

Temesvár egy hamisítatlan bánági város, igazi multikulturális történelemmel. Ma már csak elképzelni tudjuk, de a második világháború előtt itt a **németek és a magyarok alkották a többséget** – ez ma is érezhető nyomot hagyott a városon. Temesvár mindig is az **innováció városa** volt: Európában itt volt először elektromos közvilágítás, a mai Románia területén itt helyeztek először üzembe lovakkal húzott villamost – ennek az elsőségnek minden bizonnyal köze volt ahhoz, hogy ennyire sokszínű volt a város lakossága. Ezáltal ugyanis élő kapcsolata volt a városnak Nyugat-Európához, ezáltal gyorsan elértek ide az új találmányok, és ezáltal bizony arra is rá volt kényszerítve mindenki, hogy más, a sajátjától eltérő nézőpontokkal szembesüljön. Mindez rendkívüli **kreatív energiát és erőt ad**: nem véletlen, hogy az 1989-es forradalom is itt robbant ki.

A romániai németek a mai Németország területéről vándoroltak ki – például abból a dél-feketeerdei faluból, ahol felnőttem, a 18. században szintén kivándoroltak a mai Bánágba, hogy ott egy új falut alapítsanak.

Amíg éltek ott németek, ők ugyanazt az **alemán nyelvjárást** használták, amit én a gyerekkoromban, tőlük 1500 kilométerrel nyugatra beszéltem a faluban. Van is egy emlékmű a faluban, amit nekik emeltek – hogy ne merüljön feledésbe ez a kapcsolat.

A románok jól kijönnek a romániai németekkel, **ön azonban nem romániai, hanem németországi német, egészen más szociokulturális háttérrel, mint ők.** Hogyan kezelik ezt az ön választói, illetve párttársai az USA-ban?

Különbözően, ám nacionalista felhangokkal alig találkozom csak a temesváriak részéről. Van, akinek a **város német és Habsburg-múltja és számos korábbi, német keresztnévű polgármestere miatt mi sem természetesebb ennél, és az indulásomban** Temesvár ezen identitásának megpendítését látják, még ha én magam nem is itt nőttem fel. És vannak, akik megértik, főleg a fiatalabbak: ma már egy új Európában élünk, ahol **fontosabb az, hogy most hol él valaki, mint az, hogy hol született.**

Én is csak azért tudok elindulni a polgármesterségért, mert egy **jogszabály lehetővé tette, hogy 2015 után bármely EU-s állampolgár indulhasson polgármesteri pozícióért Romániában, amennyiben lakosa annak a településnek.** Vannak, akik ebben Temesvár számára esélyt és privilégiumot látnak.

Én magam nem az állampolgársággal, hanem a várost érintő terveimmel és vízióimmal kampányolok. Amennyire látom, a **románok többségének alapvetően pozitív a képe a németekről,** bizonyos mértékű komolyságot és pontosságot rendelnek hozzánk.

Az viszont tény, hogy **Temesvár mágnesként vonzotta a déli és keleti országrészből érkező embereket.** És teszi ezt ma is, számos jól képzett ember költözik ide, és dolgozik innen multinacionális, IT- és autóiipari cégeknek – közülük is sokan támogatnak engem. De valóban, vannak néha feszültségek abból, amikor a tősgyökeres temesváriak – akik szívesen emlékeznek vissza arra, amikor a német jelenlét és a sokszínűség még erősebb volt a városban – és a később ideköltözöttek eltérő identitásai találkoznak.

Rendszeresen beszélek temesvári magyarokkal, és mivel **magam is zenélek,** az év első koncertjét mindig a református templomban adom. Számomra nagyon fontos, hogy Temesvár a kisebbségek városa legyen, ennek ott a helye a polgármesteri prioritáslista tetején. **A temesvári forradalom se robbant volna ki a magyarok nélkül** – a forradalom történetét már csak ezért is jobban kell tudnunk elmesélni, az akkori események köré akár a turizmus terén is tudunk építeni.

Ha valaki ellátogat Temesvárra, annak gyorsan feltűnik, hogy amíg a **belváros fel lett újítva és rendezett, addig más történelmi városrészek – a Józsefváros, a Gyárváros vagy épp az Erzsébetváros – mennyire reménytelenül elhanyagoltak.** Önnek ezen negyedek rendbetétele az egyik kampánytémája, hogyan képzelné ezt el?

Az elmúlt években csak és kizárólag a belvárosra fókuszáltak. Nézzük meg a Józsefvárost vagy a **gyárvárosi Kossuth (Traian) teret** – ezek gyöngyök, amiket hagynak a koszban fetrengeni. Tragikus! A mi tervünk ezen negyedeket illetően kapcsolódik ahhoz a rekonstrukciós projekthez, amit Robu regnálása előtt a német kormánnyal együtt valósított meg a város. Létrehozunk egy tanácsadóközpontot, ahol az épületek tulajdonosai megtudják, hogyan küzdhetik le a bürokráciát a házak felújításakor, illetve létrehozunk egy 10 millió eurós alapot is a renoválások támogatására. Illetve szakítunk az eddigi fékező szemlélettel, és **jó példával járunk elől mint városháza: azon leszünk, hogy pályázati forrásokat szerezzünk meg a közintézmények felújítására.**

Nem a románok mentalitását akarom megváltoztatni, hanem azt akarom, hogy **a város értékei újra látszódhassanak.** Nyilván más – bizonyára nem káros – mentalitást hozok magammal. Ahol viszont tényleg mentalitást kell változtatni, az a közigazgatás: komolyan, pontosan, a polgárokra nyitottan kell dolgozni – ez azonban nem valamiféle nemzetiséghez társított mentalitástól függ.

Temesvár a fekvése miatt regionális fontosságú nagyváros is lehetne, közel van ugyanis Magyarországhoz és Szerbiához is, mégis, Újvidékkel vagy Belgráddal **se épeszű közúti, sem vasúti kapcsolata nincs, holott tervekben van már évek óta**. Noha ez nyilván nem egy polgármester hatásköre, de fog-e ugrálni emiatt?

Temesvár első embere nem csupán polgármester, hanem a **bánsági régió diplomatája is**, akinek kapcsolatokat kell kiépítenie **Szegeddel, Újvidékkel, Belgráddal** – az én szerepfelfogásom legalábbis ez lenne. Én magam a tervezett **Temesvár-Belgrád-autópályát vagy vasútvonalat** megépíteni nem tudom, de polgármesterként oda tudnék csapni az asztalra Bukarestben.

Van valamilyen temesvári dolog, amit Németországban is jó lenne megvalósítani?

Az a fajta **természetesség, ahogyan itt több nyelven beszélnek az emberek**. Hogy nincs azzal semmi baj, ha a villamoson több nyelvet is hallani. Hogy rendben van, hogy vannak iskolák, amelyeken más nyelven oktatnak.

Meg vagyok győződve arról, hogy ha sikeresen tudunk mobilizálni és a temesvári magyarok is engem támogatnak, én leszek Temesvár új polgármestere.

Temesvár ma EU kult fővárosa tavaly óta bajor német polgármesterrel

<https://www.youtube.com/watch?v=MoUaerprB8I>